

Załącznik
do Uchwały Nr XIV/134/2016
Rady Gminy Brzeźnica
z dnia 16 marca 2016 roku

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY BRZEŹNICA NA LATA 2016-2018

INSTYTUT BADAŃ I ANALIZ SPOŁECZNYCH „DIAGNOSIS”

LUSZOWICE, UL. GÓRNA 29A, 32-500 CHRZANÓW, E-MAIL: zespol_badawczy@wp.pl

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
1. Organizacja pomocy dziecku i rodzinie	3
2. Podstawy prawne programu	5
3. Diagnoza społeczno – demograficzna gminy.....	6
4. Adresaci programu	16
5. Metoda tworzenia Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Brzeźnica	16
6. Identyfikacja celu generalnego i priorytetów.	18
7. Wskaźniki realizacji.....	23
8. Źródła finansowania	29
9. Monitoring i ewaluacja.....	33
10. Spis tabel	35
11. Spis wykresów	35

1. Organizacja pomocy dziecku i rodzinie

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy. Praca z rodziną biologiczną należy do zadań własnych gmin, a pieczę zastępczą organizuje powiat..

Ważne jest, aby położyć szczególny nacisk na pracę z rodziną biologiczną, przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, bowiem umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno być ostatecznością. Gminy powinny wykorzystać wszystkie możliwe formy wsparcia dla rodzin biologicznych, nieradzących sobie opiekuńczo- wychowawczo. Rodzina jest podstawową komórką społeczną, w której zaspokajane są potrzeby biologiczne i psychologiczne. Czynnikiem chroniącym dzieci przed agresją czy zażywaniem środków uzależniających jest silna więź z rodzicami. Na rodzicach ciąży obowiązek stworzenia warunków do prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci. W przypadku kiedy rodzice nie wypełniają prawidłowo swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dochodzi do zaniedbań, a rolą państwa jest pomoc rodzinie i stworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka. Taka pomoc, może odbywać się w formie pracy z rodziną lub pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Oprócz tego, rodziny wymagające pomocy mogą zostać objęte pomocą asystenta. Asystent prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielaniem pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udzielaniem pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspieraniem aktywności społecznej rodziny, udzielaniem pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udzielanie wsparcia dzieciom, podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

W sytuacji gdy dziecko pozbawione zostało opieki rodzicielskiej, należy mu zapewnić opiekę w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U. 2011 Nr 149 poz. 887), System Pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W myśl w/w ustawy, piecza zastępcza sprawowana jest w formie rodzinnej

(rodzina zastępcza) i instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze). Rodzinna piecza zastępcza jest formą zapewnienia opieki dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu i po uzyskaniu zgody rodziców zastępczych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
 - a. spokrewniona
 - b. niezawodowa
 - c. zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna
- 2) rodzinny dom dziecka

Rodzinną pieczą zastępczą jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. W sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym wyjściem jest zapewnienie mu opieki rodzinnej w rodzinie zastępczej: spokrewnionej, niezawodowej lub zawodowej. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletności, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia – nie dłużej niż do 25 roku życia. Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba, o których mowa w ust. 1, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

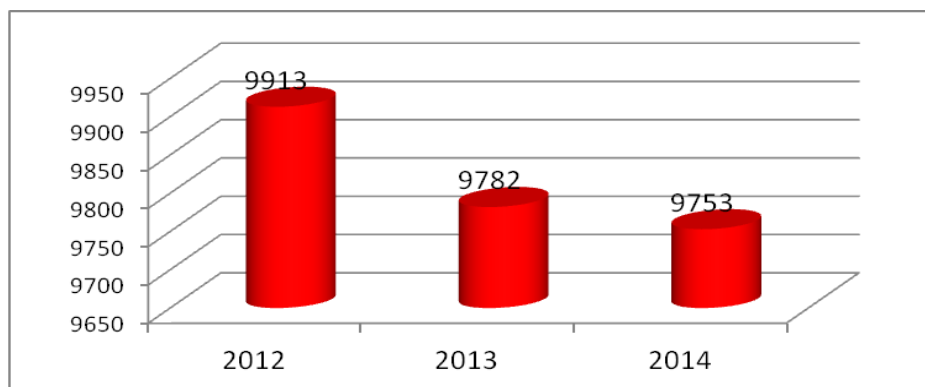
2. Podstawy prawne programu

1. Ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz.U. z 2013 roku, poz. 182 z późn. zm.)
3. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. (tekst jednolity Dz. U. z 2005r. Nr 180 poz.1493 z późn. zm.)
4. Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 08 marca 1990r (tekst jednolity Dz.U. 2013 poz. 594 z późn. zm.)
5. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity Dz. U. 2012, poz.1356 z późn. zm.)
6. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Brzeźnica na lata 2016-2018

3. Diagnoza społeczno – demograficzna gminy

W świetle danych statystycznych, w 2012 roku liczba mieszkańców gminy wynosiła 9 913 osób, w 2013 roku liczba ta zmniejszyła się do 9 782 osób, a w 2014 roku wynosiła 9 753 osoby.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Brzeźnica w latach 2012-2014.

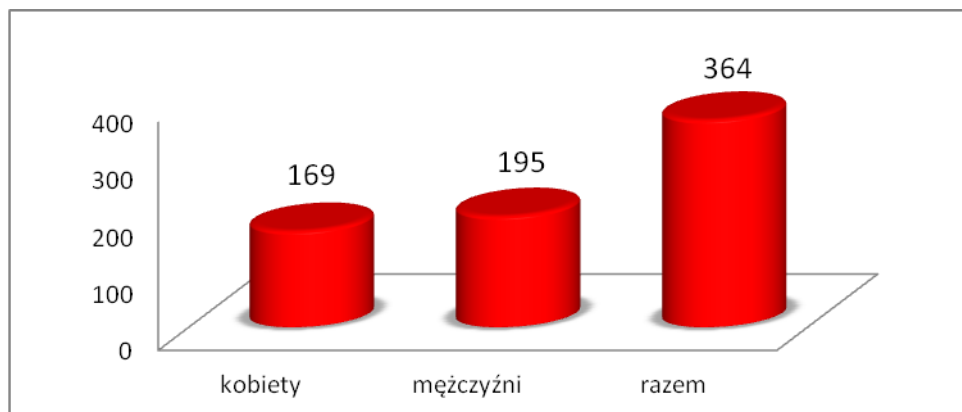
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG w Brzeźnicy

W podziale na płeć, większość stanowiły kobiety – 5 139 osób, stanowiąc 52,7% ogółu mieszkańców. W 2012 roku w Gminie Brzeźnica odnotowano 131 urodzeń, w tym większość stanowiły dziewczynki. W 2013 roku odnotowano 98 urodzeń, a w 2014 roku 113 urodzeń, z tym że liczba urodzeń chłopców przewyższała liczbę urodzeń dziewczynek. Z powyższych danych wydać wyraźnie, że liczba urodzeń zmniejsza się. Dokonując analizy zgonów, można stwierdzić, że liczba ich pozostaje na podobnym poziomie. W 2012 roku zmarło łącznie 99 osób w tym większość mężczyzn, w 2014 roku zmarło łącznie 103 osoby w tym również większość to mężczyźni. Również dynamika przyrostu naturalnego pokazuje pewne tendencje w zmianach ludnościowych, z jakimi w najbliższych latach możemy się spotkać na danym obszarze. W przypadku Gminy Brzeźnica przyrost naturalny w latach 2012-2014 był dodatni-urodzenia przewyższały zgony, lecz z tendencją zmierzającą do zera. W 2012 roku PN=32, a w 2014 roku PN=10. Z danych statystycznych wynika, iż w 2012 roku na obszarze gminy zostało zawartych 76 małżeństw, w 2013 roku, 74 małżeństwa a w 2014 roku 88 małżeństw. Widoczna jest więc ogólna tendencja wzrostowa.

Na podstawie danych pozyskanych z tutejszego ośrodka pomocy społecznej, ogólna liczba osób, którym przyznano świadczenie z tej instytucji wynosiła 364, co stanowiło 3,7%

mieszkańców gminy. W podziale na płeć tych osób, przeważali mężczyźni, tj. ich udział wynosił 53,6% ogółu (195 osób), a kobiet 46,4% ogółu (169 osób) .

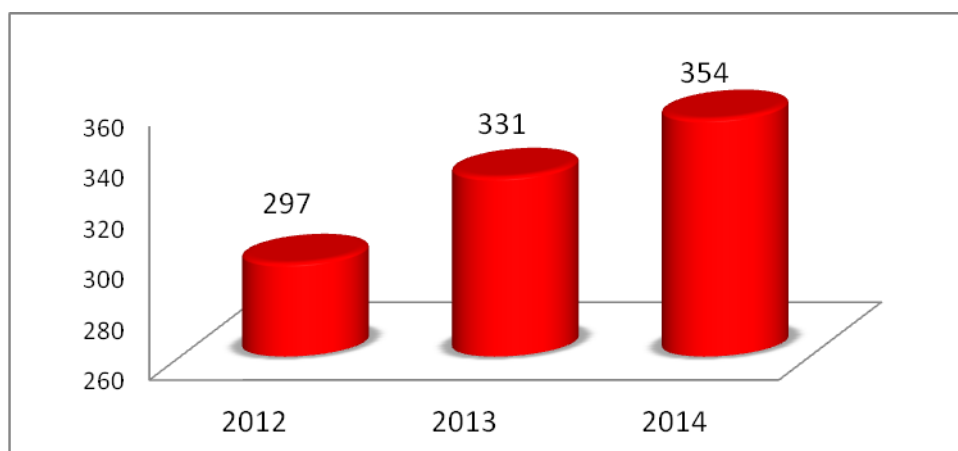
Wykres 2. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej w Gminie Brzeźnica w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Analiza zasobów ośrodka pomocy społecznej umożliwiła uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące liczby gospodarstw domowych objętych wsparciem pomocy społecznej, strukturę gospodarstw domowych, liczbę dzieci w gospodarstwach domowych, która korzysta z pomocy społecznej oraz powody ubiegania się o pomoc społeczną. Poniższy wykres przedstawia pierwszy z badanych wskaźników tj. liczebność gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w latach 2012-2014.

Wykres 3. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Charakterystyka gospodarstw domowych korzystających ze wsparcia publicznej pomocy społecznej wskazuje, iż w 2012 roku w systemie pomocy społecznej funkcjonowało 297 rodzin, w 2013 roku liczba wzrosła do 331, a w 2014 roku nastąpił dalszy wzrost liczby rodzin – 354 rodziny.

Tabela 1. Udział procentowy (%) osób korzystających ze wsparcia GOPS w Gminie Brzeźnica ze względu na liczbę osób w rodzinie w latach 2012-2014.

	2012	2013	2014
1 osoba w rodzinie	24,9	27,5	27,4
2 osoby w rodzinie	16,8	19,6	16,4
3 osoby w rodzinie	12,1	11,5	16,9
4 osoby w rodzinie	17,5	16,6	16,9
5 osób w rodzinie	11,4	10,3	8,8
6 i więcej osób w rodzinie	17,2	14,5	13,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W latach 2012-2014 największą liczbę rodzin stanowiły te, które posiadały w swoim składzie jedną osobę. W 2012 roku udział procentowy rodzin jednoosobowych wynosił 24,9% (74 rodziny), a w 2014 roku zwiększył się do 27,4% ogółu rodzin (97 rodzin). W 2012 roku drugą grupę stanowiły rodziny, w składzie których były 4 osoby (17,5% ogółu rodzin, 52 rodziny). W 2013 roku udział rodzin czteroosobowych zmniejszył się do 16,6% (55 rodzin) i w 2014 roku pozostał na podobnym poziomie (60 rodzin). Na trzecim miejscu znalazły się gospodarstwa domowe dwuosobowe, z udziałem procentowym 16,8% (50 rodzin), które w 2013 roku zwiększyły swój udział do 19,6% ogółu rodzin (65 rodzin), a w 2014 roku ich udział ponownie sięgnął nieco ponad 16% (58 rodzin).

W oparciu o dane pozyskane z GOPS, można dokonać także analizy dynamiki badanego zjawiska. Analiza ta wskazała, iż w badanym okresie największy wzrost udziału procentowego odnotowano w przypadku gospodarstw trzyosobowych tj. o 4,8 punktów procentowych. W przypadku gospodarstw jednoosobowych nastąpił wzrost o 2,5 punktów procentowych. Największy spadek udziału wystąpił u rodzin pięcioosobowych tj. o 2,7 punktów procentowych oraz takich, w których funkcjonuje 6 i więcej osób o 3,6 punktów procentowych.

W tworzeniu obrazu gospodarstw korzystających ze wsparcia pomocy społecznej w Gminie Brzeźnica, kolejną istotną cechą jest liczba rodzin z dziećmi oraz liczba dzieci w rodzinie. Przeprowadzona analiza danych wskazuje, iż w 2012 roku udział rodzin z dziećmi względem ogółu rodzin objętych pomocą GOPS-u stanowił 42,8% (127 rodzin), w 2013 roku – 41,4% (137 rodzin), w 2014 roku – 41,2% (146 rodzin), co pokazuje poniższy wykres.

Tabela 2. Procentowy (%) udział rodzin z dziećmi w stosunku do ogółu rodzin objętych wsparciem GOPS w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.

Liczba rodzin z dziećmi	2012		2013		2014	
	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%
	127	42,8	137	41,4	146	41,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Przedstawiona analiza wskazuje na niewielki spadek udziału liczby rodzin z dziećmi pomiędzy 2012 a 2014 rokiem. Natomiast wskazuje ona na wzrost jej liczebności.

Dokonano również podziału rodzin z dziećmi ze względu na liczbę dzieci. W badanych latach największy udział rodzin miały te, które w swoim składzie posiadały 2 dzieci – ponad 30% takich rodzin, udział procentowy z tendencją wzrostową. W 2012 roku drugą grupę stanowiły rodziny z jednym dzieckiem tj. 22,8% (29 rodzin), a liczebność tych rodzin w badanym czasookresie zmniejszyła się, stanowiąc udział 17,8% (26 rodzin). Wzrost udziału procentowego nastąpił w przypadku rodzin z czwórką dzieci tj. z 11,8% (15 rodzin) w 2012 roku, do 14,4% (21 rodzin) w 2014 roku. Udział procentowy rodzin z piątką dzieci wynosił 4,7% (6 rodzin) w 2012 roku i obniżył się do 3,4% (5 rodzin). Udział rodzin z 7 dziećmi i więcej w badanym czasookresie nie uległ zasadniczej zmianie i wynosił 3,9% (5 rodzin).

Tabela 3. Procentowy (%) udział rodzin z dziećmi ze względu na liczbę dzieci w rodzinie w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.

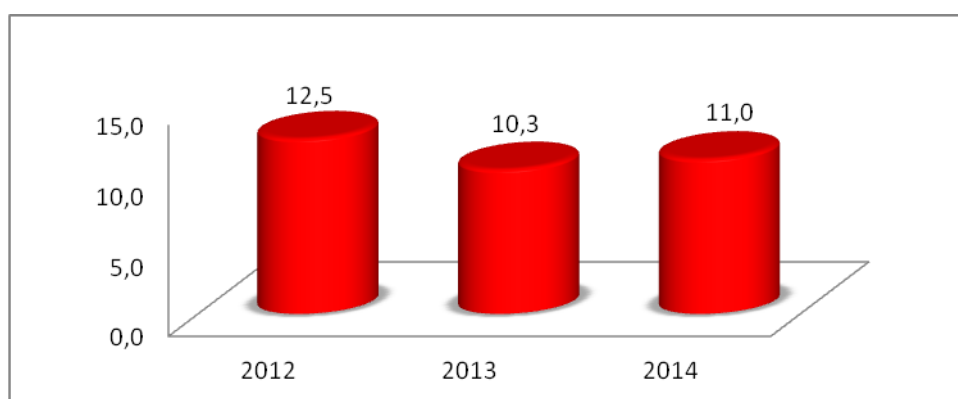
	2012		2013		2014	
1 dziecko	29	22,8	27	19,7	26	17,8
2 dzieci	41	32,3	49	35,8	56	38,4
3 dzieci	28	22,0	30	21,9	32	21,9

4 dzieci	15	11,8	18	13,1	21	14,4
5 dzieci	6	4,7	6	4,4	5	3,4
6 dzieci	3	2,4	3	2,2	1	0,7
7 dzieci i więcej	5	3,9	4	2,9	5	3,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Kolejną cechą, która została poddana analizie statystyczno-socjologicznej jest skład gospodarstwa domowego, uznawany za jeden z zasadniczych determinant sytuacji życiowej dziecka. W tym przypadku szczególną uwagę zwrócono na to, czy rodzina jest pełna, czy niepełna podkreślając znaczenie socjalizacji do ról rodzinnych (ojca, matki).

Wykres 4. Procentowy (%) udział rodzin niepełnych względem ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem GOPS w Brzeźnicy w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Liczba rodzin niepełnych w 2012 roku wynosiła 37 co stanowiło 12,5% ogółu rodzin objętych wsparciem GOPS. W 2013 roku liczba rodzin niepełnych zmniejszyła się do 34, co stanowiło 10,3% ogółu rodzin, a w 2014 roku liczba omawianych rodzin wzrosła do 39, co stanowiło 11,0% ogółu rodzin.

Poniższa analiza dotycząca rodzin niepełnych dotyczy także liczby dzieci funkcjonujących w tych rodzinach. Liczba rodzin niepełnych z jednym dzieckiem była największa, stanowiąc w 2014 roku 61,5% ogółu rodzin niepełnych. Jedną czwartą rodzin niepełnych (blisko 25%) stanowiły te, które posiadały 2 dzieci. Największy wzrost liczebności okazał się w przypadku rodzin niepełnych z jednym dzieckiem – tj. o 26 punktów procentowych (z 35,% do 61%). Spadek liczby rodzin niepełnych z dziećmi, które korzystały

z pomocy społecznej okazał się również w przypadku rodzin niepełnych z 3 dzieci (z niemal 19% do 7%) oraz z 4 dzieci i więcej (z 22% do 5%).

Tabela 4. Udział procentowy rodzin niepełnych z dziećmi ze względu na liczbę dzieci w rodzinie objętych wsparciem GOPS, w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014

	2012	2013	2014
1 dziecko	35,1	52,9	61,5
2 dzieci	24,3	26,5	25,6
3 dzieci	18,9	11,8	7,7
4 dzieci i więcej	21,6	8,8	5,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

W lipcu 2014 roku Zarząd Województwa Małopolskiego podjął uchwałę o realizacji programu „Pierwszy Dzwonek” polegającego na przyznaniu dotacji dla gmin na udzielenie wsparcia dla uczniów z rodzin wielodzietnych. Wg sprawozdania za okres od czerwca do grudnia 2014 roku złożono 27 wniosków rodzin wielodzietnych o przyznanie Karty Dużej Rodziny. Z tego, wydano KDR 20 rodzinom. W 2014 liczba członków rodzin wielodzietnych, którym wydano Kartę Dużej Rodziny wynosiła łącznie 104 osoby, w tym 39 rodziców i 65 dzieci.

Struktura problemów społecznych w zbiorowości rodzin GOPS w Gminie Brzeźnica została zamieszczona w poniższej tabeli.

Tabela 5. Dominujące powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.

Problemy społeczne	2012		2013		2014	
	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%	liczba rodzin	%
Ubóstwo	184	62,0	197	59,5	220	62,1
Bezrobocie	111	37,4	133	40,2	137	38,7
Niepełnosprawność	107	36,0	126	38,1	132	37,3
Długotrwała lub ciężka choroba	126	42,4	141	42,6	140	39,5
Potrzeba ochrony macierzyństwa (ogółem)	40	13,5	43	13,0	42	11,9
Potrzeba ochrony	31	10,4	29	8,8	31	8,8

macierzyństwa- wielodzietność						
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (ogółem)	85	28,6	112	33,8	118	33,3
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodziny niepełne	37	12,5	40	12,1	37	10,5
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodziny wielodzietne	27	9,1	30	9,1	30	8,5
Alkoholizm	25	8,4	30	9,1	31	8,8
Przemoc w rodzinie	6	2,0	4	1,2	4	1,1
Zdarzenie losowe	6	2,0	4	1,2	0	0,0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3,0	1,0	5,0	1,5	5	1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Najczęściej spotykanym powodem ubiegania się o pomoc społeczną w latach 2012-2014 były uciążliwości wynikające z ubóstwa. Z tego tytułu pomocą GOPS-u w 2012 roku objętych zostało 184 rodziny tj. 62,0% względem ogólnej liczby rodzin, w 2013 roku 197 rodzin, tj. 59,5% ogółu rodzin, a w 2014 roku liczba rodzin, które wymagały wsparcia przez ośrodek pomocy z powodu ubóstwa wzrosła do 220 rodzin, stanowiąc udział 62,1%.

Drugą najczęstszą przyczyną ubiegania się o pomoc społeczną była długotrwała lub ciężka choroba. Z tego tytułu w 2012 roku wsparciem zostały objętych 126 rodzin, stanowiąc 42,4% ogółu rodzin. W 2014 roku liczba rodzin korzystająca ze wsparcia wzrosła do 140 rodzin (39,5%).

Z tytułu bezradności opiekuńczo wychowawczej, pomocy społecznej udzielono w 2012 roku 28,6% ogółu rodzin. W 2014 roku udział procentowy tych rodzin zwiększył się do 33,3%. W podziale bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych występującej w rodzinach niepełnych oraz rodzinach wielodzietnych przeważała ta, która występuje w rodzinach niepełnych. W 2012 roku liczba rodzin niepełnych, w których wystąpił problem

bezradności wynosiła 37, a udział procentowy w ogólnej liczbie 12,5%. W 2014 roku wartości udziału procentowego zmniejszyły się do 10,5% a liczba pozostała na takim samym poziomie. Udział procentowy rodzin wielodzietnych, którym przyznano pomoc społeczną z tytułu bezradności w prawach opiekuńczo - wychowawczych wynosił w 2012 roku 9,1% a w 2014 roku 8,5%.

Z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, w 2012 roku zostało objętych 40 rodzin, co stanowiło 13,5% ogółu rodzin, a w 2014 roku wartości obniżyły się do 11,9%. Liczba rodzin wielodzietnych, które otrzymały pomoc społeczną z tego tytułu wynosiła w 2012 roku 31, co stanowiło 10,4% ogółu rodzin, a w 2014 roku udział procentowy wynosił 8,8%.

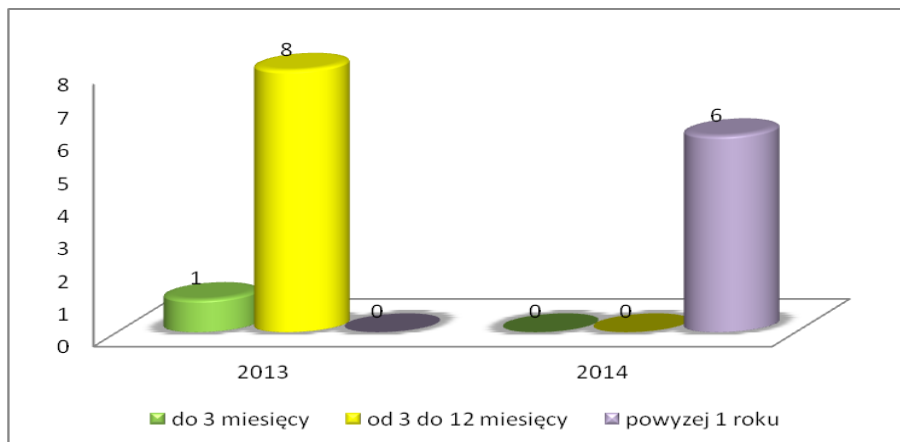
Wg danych ze sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w 2013 roku, łączna liczba rodzin, dla których pracownik socjalny wystąpił do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o przydzielenie asystenta rodziny wynosiła 9. W sumie przyznano asystenta wszystkim 9 rodzinom. Natomiast 1 rodzina odmówiła skorzystania z pomocy asystenta.

Gmina prowadzi monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Wg sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w latach 2013-2014, liczba asystentów rodzin w Gminie Brzeźnica wynosiła 1

Wśród rodzin, które wymagały pomocy asystenta, w 2013 roku najwięcej było takich, które wymagały pomocy przez okres od 3 do 12 miesięcy - 8 rodzin. W 2014 roku najwięcej rodzin korzystało z tych usług przez okres powyżej 1 roku – 6 rodzin. Łączna liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta w 2013 roku wyniosła 9, a w 2014 roku zmniejszyła się do 6. W 2013 i 2014 roku jedna rodzina zakończyła pracę z asystentem w wyniku zaprzestania współpracy przez rodzinę.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystająca z usług asystenta rodziny, w Gminie Brzeźnica, wg czasu korzystania z tej usługi w latach 2013-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Główną przyczyną udzielenia rodzinom asystenta, była niewydolność opiekuńczo-wychowawcza, w 1 przypadku również połączona z chorobą. Wśród rodzin objętych działaniami asystenta, ogólna liczba dzieci wynosiła 33, w tym 1 rodzina z 9 dzieci, 2 rodziny z 4 dzieci, 4 rodziny z 3 dzieci i 2 rodziny z 2 dzieci.

Tabela 6. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci asystenta rodziny, w podziale na liczbę dzieci w rodzinie

Liczba rodzin z dziećmi:	liczba rodzin	liczba dzieci	%
Rodziny z 2 dzieci	2	4	12,1
Rodziny z 3 dzieci	4	12	36,4
Rodziny z 4 dzieci	2	8	24,2
Rodziny z 9 dzieci	1	9	27,3
Razem	9	33	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

We wszystkich przypadkach asystent rodziny opracował plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

Asystent udzielał pomocy wszystkim rodzinom w zakresie poprawy sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego gospodarstwa domowego. Praca asystenta ze wszystkimi rodzinami polegała również na pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych i w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi. We wszystkich przypadkach asystent wspierał aktywność społeczną rodziny oraz motywował

członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. W 7 przypadkach asystent rodziny udzielił wsparcia dzieciom w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych. Przeprowadzono również indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców, a wśród niemal wszystkich rodzin (za wyjątkiem jednej rodziny), przeprowadzono konsultacje wychowawcze dla dzieci.

Wg sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w rodzinnej pieczy zastępczej zostało umieszczonych 5 dzieci, w tym 4 w rodzinach zastępczych spokrewnionych i 1 w rodzinie zastępczej zawodowej. Łącznie 3 dzieci zostało umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej w formie placówki typu rodzinnego.

Tabela 7. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Gminie Brzeźnica

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	liczba dzieci
w rodzinach zastępczych spokrewnionych	4
w rodzinach zastępczych zawodowych	1
Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	
w placówkach typu rodzinnego	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

4. Adresaci programu

Adresatami programu są rodziny mieszkające na terenie Gminy Brzeźnica przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (rodziny dotknięte bezrobociem, ubogie, doświadczające przemocy domowej, uzależnione od alkoholu, narkotyków i innych używek, małoletnie matki, małoletni ojcowie oraz rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia swoim i dzieci, zdarzeniami losowymi jak również sytuacjami kryzysowymi, itp.), zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska.

Program skierowany jest również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

5. Metoda tworzenia Programu Wspierania Rodziny na terenie Gminy Brzeźnica

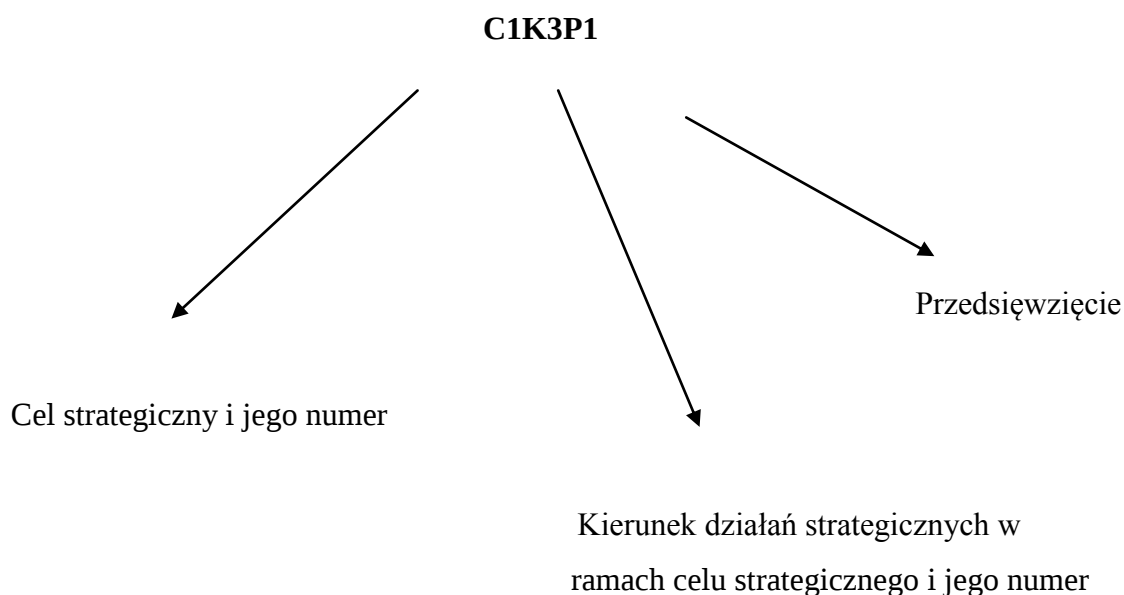
Przy tworzeniu Programu Wspierania Rodziny w Gminie wybrano metodę MAPS (Metodę Aktywnego Planowania) z elementami ZOPP (Planowanie Projektu Zintegrowane na Cel) jako najbardziej odpowiednich dla efektywnego i wielokierunkowego przygotowania kierunków polityki społecznej. Planowanie społeczne oparte na metodzie MAPS i ZOPP bazuje na bezpośrednich wynikach diagnozy społecznej gminy oraz przedstawicieli instytucji gminnych oraz wiedzy ekspertów. Niemniej główną metodą tworzenia strategicznych kierunków działania polityki społecznej były analizy dokumentów.

Proces konstruowania głównych kierunków polityki społecznej gminy przebiegał według omówionych poniżej czterech etapów:

- 1. Diagnoza przemocy w środowisku lokalnym** - której celem było zidentyfikowanie głównych grup problemów i kwestii społecznych w gminie w oparciu o wyniki analizy wtórnej danych zastanych i uporządkowanie ich w związku przyczynowo – skutkowe.
- 2. Analiza głównych celów programu** - które umożliwiły wskazanie i identyfikację strategicznych celów i ich wzajemnej zależności zgodnie z kryterium „cel – środek do jego osiągnięcia”. Celowi Generalnemu przypisano cele strategiczne oraz kierunki działań szczegółowych oraz wskazano tzw. przedsięwzięcia, które stanowią podstawę do realizacji Programu.

- 3. Określenie wskaźników realizacji** - które umożliwiły wskazanie stopnia realizacji założonych celów Programu. Wskaźniki zostały określone liczbowo oraz procentowo. Założono, iż wskaźniki realizacji wskazują zakładaną wartość do osiągnięcia w horyzoncie czasowym do 2018 roku. Niemniej monitoring i ewaluacja stopnia realizacji będzie dokonywana nie rzadziej niż raz w roku. Ze względu na fakt, że Program będzie obowiązywała od 2016 roku pierwsza cenzura ewaluacyjna zostanie dokonana w roku 2017.

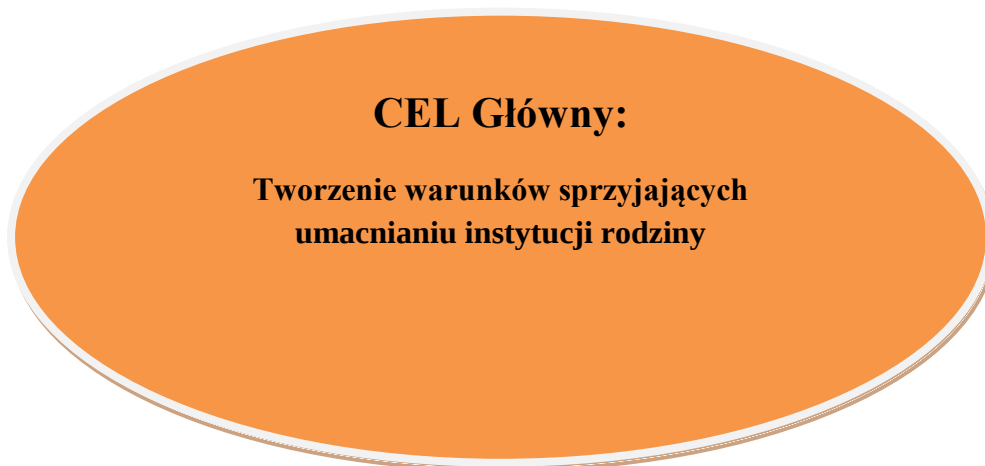
W celu usprawnienia lektury Programu w rozdziale „planowanie społeczne (...)” zastosowano technikę używaną w tego typu dokumentach, polegającą na szeregowym identyfikowaniu konkretnego przedsięwzięcia. Sposób oznaczania struktury priorytetów, celów, kierunków i przedsięwzięć w Programu (...) ukazuje schemat:

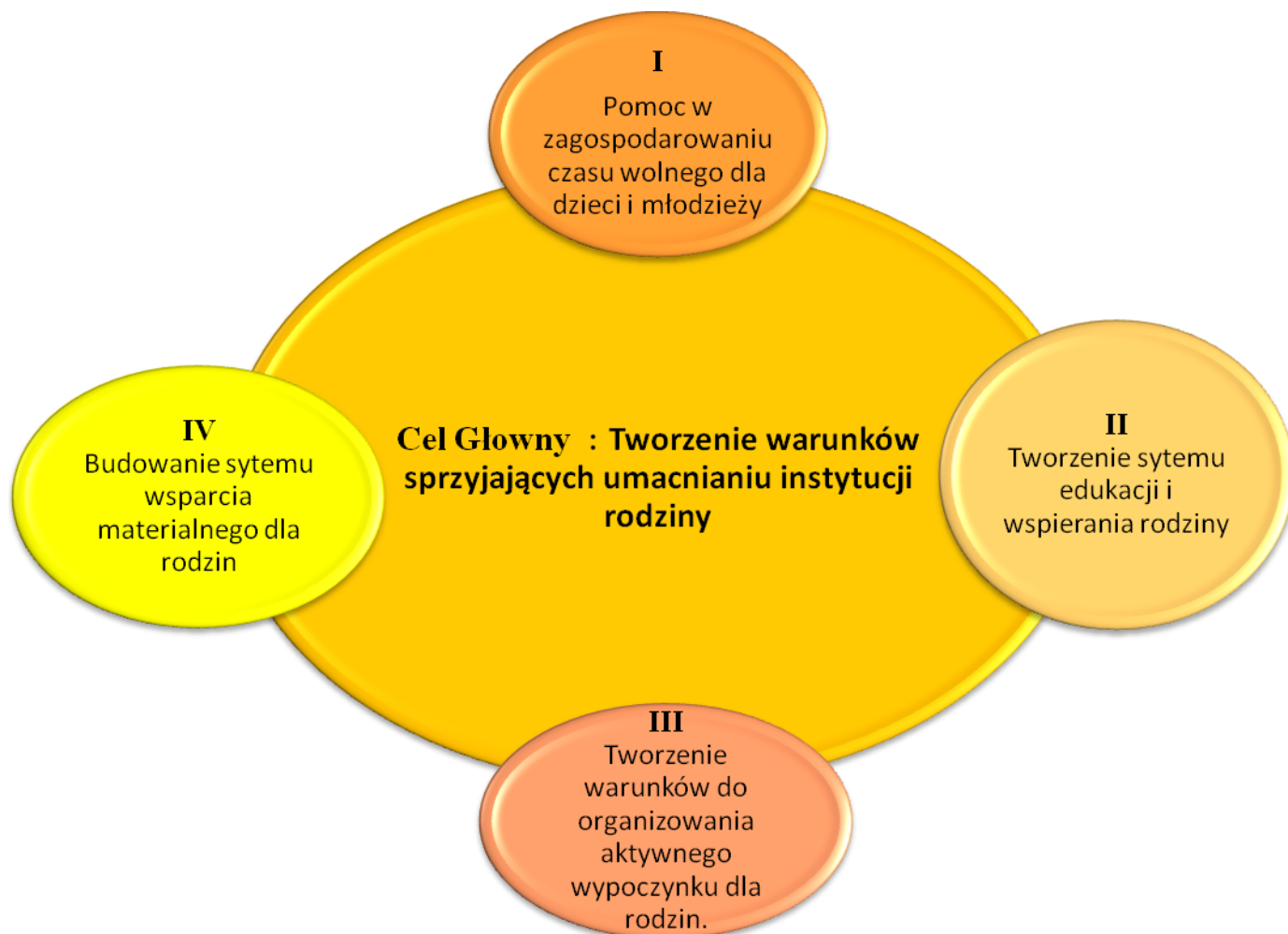
6. Identyfikacja celu generalnego i priorytetów.

Diagnoza problemów i zjawisk społecznych, przesłanki i dyrektywy płynące z różnych poziomów planowania i zarządzania rządowego i samorządowego oraz cel generalny są podstawą wyznaczania priorytetów powyższego programu w zakresie lokalnej polityki społecznej.

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz konsultacji przyjęto za cel generalny:

Diagnoza oraz wyznaczony cel generalny Gminnego Programu Wspierania Rodziny stanowiły podstawę wyznaczania priorytetów, na których koncentrowane będą działania do roku 2018.

CEL STRATEGICZNY:

(C1) Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny

C1K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
C1K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
C1K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin.
C1K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin

Kierunek Działań Strategicznych

C1K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego i młodzieży
------	--

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C1K1P1	Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły
C2K1P2	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowej, kulturalnej itp.

Kierunek Działań Strategicznych

C2K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
------	---

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C2K2P1	Poradnictwo psychologiczne dla rodzin
C2K2P2	Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny
C2K2P3	Wsparcie rodziny poprzez realizację treningów kompetencji społecznych

C2K2P4	Wsparcie rodziny poprzez realizację warsztatów rynku pracy
C2K2P5	Realizacja warsztatów kompetencji wychowawczych
C2K2P6	Realizacja pracy socjalnej z rodziną
C2K2P6	Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo.
C2K2P7	Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych i/lub świetlic profilaktycznych.
C2K2P8	Monitoring sytuacji dziecka i rodziny

Kierunek Działań Strategicznych

C2K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin.
------	--

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C2K3P1	Organizacja festynów rodzinnych
C2K3P2	Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej.

Kierunek Działań Strategicznych

C2K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin
------	--

Aby zrealizować cel w ramach priorytetu przyjmuje się następujące przedsięwzięcia:

C2K4P1	Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży
C2K4P2	Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny

C2K4P3	Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
C2K4P4	Zapewnienie dostępności do sytemu świadczeń rodzinnych.

7. Wskaźniki realizacji

C1K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
------	---

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2016-2018(LB)	Źródło weryfikacji
Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	Liczba zajęć	600	sprawozdanie
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowej, kulturalnej itp.	Liczba inicjatyw	69	sprawozdanie

C1K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
------	---

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2016-2016(LB)	Źródło weryfikacji
Poradnictwo psychologiczne dla rodzin	Liczba rodzin objęta	60	sprawozdanie

	wsparcie		
Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny	Liczba rodzin objęta wsparciem	18	sprawozdanie
Wsparcie rodziny poprzez realizację treningów kompetencji społecznych	Liczba osób objęta wsparciem	60	sprawozdanie
Wsparcie rodziny poprzez realizację warsztatów rynku pracy	Liczba osób objęta wsparciem	60	sprawozdanie
Realizacja warsztatów kompetencji wychowawczych	Liczba osób objęta wsparciem	30	sprawozdanie
Realizacja pracy socjalnej z rodziną	Liczba rodzin objęta wsparciem	150	sprawozdanie
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo.	Liczba osób objęta wsparciem	60	sprawozdanie
Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych i/lub świetlic profilaktycznych.	Liczba osób objęta wsparciem	600	sprawozdanie
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	Liczba raportów	3	sprawozdanie

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY BRZEŹNICA NA LATA 2016-2018

C1K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin.
------	--

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2016-2018(LB)	Źródło weryfikacji
Organizacja festynów rodzinnych	Liczba festynów	3	sprawozdanie
Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej.	Liczba wydarzeń	6	sprawozdanie

C1K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin
------	--

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Wartość kumulatywna 2016-2018(LB)	Źródło weryfikacji
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny	Liczba rodzin objęta wsparciem	40	sprawozdanie
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin	Liczba rodzin objęta	220	sprawozdanie

przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	wsparciem		
Zapewnienie dostępności do sytemu świadczeń rodzinnych.	Liczba rodzin objęta wsparciem	650	sprawozdanie

Harmonogram realizacji

C1K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
------	---

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	ROK REALIZACJI			
		2016	2017	2018	
Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	Liczba dzieci zajęć				
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowej, kulturalnej itp.	Liczba inicjatyw	x	x	X	
		x	x	X	

C1K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
------	---

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	ROK REALIZACJI		
Poradnictwo psychologiczne dla rodzin	Liczba rodzin objęta wsparciem	2016	2017	2018
Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny	Liczba rodzin objęta wsparciem	x	x	x
Wsparcie rodziny poprzez realizację treningów kompetencji społecznych	Liczba osób objęta wsparciem	x	x	x
Wsparcie rodziny poprzez realizację warsztatów rynku pracy	Liczba osób objęta wsparciem	x	x	x
Realizacja warsztatów kompetencji wychowawczych	Liczba osób objęta wsparciem	x	x	x
Realizacja pracy socjalnej z rodziną	Liczba rodzin objęta wsparciem	x	x	x
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo.	Liczba osób objęta wsparciem	x	x	x
Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych i/lub świetlic profilaktycznych.	Liczba osób objęta wsparciem	x	x	x
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	Liczba raportów	x	x	x

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY DLA GMINY BRZEŹNICA NA LATA 2016-2018

C1K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin.
------	--

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	ROK REALIZACJI		
Organizacja festynów rodzinnych	Liczba festynów	2016	2017	2018
Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej.	Liczba wydarzeń	x	x	x

C1K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin
------	--

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	ROK REALIZACJI		
Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	?	2016	2017	2018
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny	Liczba rodzin objęta wsparciem	x	x	x
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	Liczba rodzin objęta wsparciem	x	x	x
Zapewnienie dostępności do systemu świadczeń rodzinnych.	Liczba rodzin objęta wsparciem	x	x	x

8. Źródła finansowania

C1K1	Pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
------	---

Nazwa Działania	Źródło finansowania
Organizacja czasu pozalekcyjnego na terenie szkoły	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty zajęć sportowej, kulturalnej itp.	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej

C1K2	Tworzenie systemu edukacji i wspierania rodziny
------	---

Nazwa Działania	Wskaźnik/Produkt pomiaru celu	Źródło finansowania
Poradnictwo psychologiczne dla rodzin	Liczba rodzin objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny	Liczba rodzin objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej

Wsparcie rodziny poprzez realizację treningów kompetencji społecznych	Liczba osób objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Wsparcie rodziny poprzez realizację warsztatów rynku pracy	Liczba osób objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Realizacja warsztatów kompetencji wychowawczych	Liczba osób objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Realizacja pracy socjalnej z rodziną	Liczba rodzin objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu pracy z rodziną niewydolną wychowawczo.	Liczba osób objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Zapewnienie dostępu do świetlic szkolnych i/lub świetlic profilaktycznych.	Liczba osób objęta wsparciem	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Monitoring sytuacji dziecka i rodziny	Liczba raportów	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej

C1K3	Tworzenie warunków do organizowania aktywnego wypoczynku dla rodzin.
------	--

Nazwa Działania	Źródło finansowania
Organizacja festynów rodzinnych	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Organizacja rodzinnych zawodów sportowych z wykorzystaniem bazy rekreacyjnej i sportowej.	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej

C1K4	Budowanie systemu wsparcia materialnego dla rodzin
------	--

Nazwa Działania	Źródło finansowania
Realizacja systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Realizacja Programów wsparcia materialnego rodzin np. Karta Dużej Rodziny	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii

	Europejskiej
Zapewnienie wsparcia materialnego dla rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej
Zapewnienie dostępności do systemu świadczeń rodzinnych.	Budżet państwa/dotacje celowe/środki Unii Europejskiej

9. Monitoring i ewaluacja

Monitoring to systematyczne określanie dynamiki zmian danego zjawiska. Monitoring rozumiany jest jako proces systematycznego zbierania i analizowania danych ilościowych i jakościowych dotyczących prowadzonych działań, wdrażanych projektów tak w aspekcie finansowym jak i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i wytyczonymi celami.

Monitoring i ewaluacja zapisów programowych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Ewaluacja jest częścią procesu podejmowania decyzji, który to polega na wydawaniu opinii o wartości działania poprzez systematyczne, jawne zbieranie i analizowanie o nim informacji w odniesieniu do przyjętych celów, kryteriów i wartości. Ewaluację programu należy rozumieć jako systematyczne zbieranie informacji na temat działań, charakterystyki i efektów programu, poprawy jej skuteczności oraz/lub wsparcia procesu decyzyjnego dotyczącego przyszłego programowania¹.

Cele prowadzenia ewaluacji można ująć w czterech zasadniczych punktach:

1. kontrola nad działaniem władz publicznych oraz zwiększanie przejrzystości tych działań,
2. zwiększanie skuteczności i efektywności projektów i programów podejmowanych przez sektor publiczny;
3. kształtowanie kierunków i priorytetów działalności sektora publicznego,
4. poznawanie mechanizmów programów i projektów².

Realizacja działań przewidzianych w celach powyższego dokumentu odbywać się będzie, w ramach kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych gminy. Potwierdzeniem osiągnięcia wskaźników realizacji działań, będzie coroczne

¹ T. Kierzkowski, Ocena (ewaluacja) programów i projektów o charakterze społeczno-gospodarczym w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, Warszawa 2002, s. 19–20.

² Tamże, str. 11

sprawozdanie z realizacji programu. Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

– **Zespół wdrażający program:**

Zespół powinien zostać powołany przez Wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: Sekretarz Gminy, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez Wójta

– **Roczna ocena wdrażania programu:**

Zespół wdrażający program winien się zbierać przynajmniej raz w roku w celu oceny poziomu wdrożenia poszczególnych celów i kierunków działań zawartych w niniejszym dokumencie. Zespół powinien przedstawić swoją ocenę Wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

10. Spis tabel

Tabela 1. Udział procentowy (%) osób korzystających ze wsparcia GOPS w Gminie Brzeźnica ze względu na liczbę osób w rodzinie w latach 2012-2014.	8
Tabela 2. Procentowy (%) udział rodzin z dziećmi w stosunku do ogółu rodzin objętych wsparciem GOPS w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.	9
Tabela 3. Procentowy (%) udział rodzin z dziećmi ze względu na liczbę dzieci w rodzinie w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.	9
Tabela 4. Udział procentowy rodzin niepełnych z dziećmi ze względu na liczbę dzieci w rodzinie objętych wsparciem GOPS, w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014	11
Tabela 5. Dominujące powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.	11
Tabela 6. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w postaci asystenta rodziny, w podziale na liczbę dzieci w rodzinie	14
Tabela 7. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w Gminie Brzeźnica.....	15

11. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Brzeźnica w latach 2012-2014.	6
Wykres 2. Liczba osób korzystająca z pomocy społecznej w Gminie Brzeźnica w 2014 r.	7
Wykres 3. Liczba gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną w Gminie Brzeźnica w latach 2012-2014.....	7
Wykres 4. Procentowy (%) udział rodzin niepełnych względem ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem GOPS w Brzeźnicy w latach 2012-2014.....	10
Wykres 5. Liczba rodzin korzystająca z usług asystenta rodziny, w Gminie Brzeźnica, wg czasu korzystania z tej usługi w latach 2013-2014	14